

Grażyna Nawrońska, Tadeusz Nawroński

Zamość. Fortyfikacje

Informator Archeologiczny : badania 11, 276-277

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nej nie występują podziały wewnętrzne. Analiza zapraw wykazała ten sam skład chemiczny zaprawy w fundamencie muru północnego zewnętrznego i muru dwóch widocznych na powierzchni pomieszczeń. Całość odsłoniętego założenia składa się z części północnej o wymiarach około 10 x 20 m i południowej - dwóch pomieszczeń o wymiarach 5,5 x 7,3 m i 5,5 x 10 m.

W północno-wschodnim narożniku odsłonięto półokrągły sarrys fundamentów wieży.

Badania będą kontynuowane.

ZAKRZEW, gm. Warta
woj. sieradzkie
Stanowisko 11

patrs
okres lateński

ZAMOŚĆ
Fortyfikacje

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Zamościu

Badania prowadzili mgr mgr Gratyła i Tadeusz Nawrolscy. Finansowała Dyrekcja Rozbudowy Miasta Zamościa. Drugi sezon badań. Fortyfikacje miejskie / XVI-XIX w./.

Prace wykopaliskowe obejmowały kilka odcinków fortyfikacji. Najwięcej uwagi poświęcono bastionowi VII, gdzie kontynuowano badania rozpoczęte w 1976 r. przez ekipę Muzeum Archeologicznego w Krakowie. Założono 4 dalsze wykopy, koncentrując prace w południowej części bastionu.

Podczas tegorocznych badań odsłonięto w 70% sklepienie XIX-wiecznej kazamaty wbudowanej w południowy bryk bastionu. Uchwycono także na długości 23 m koronę muru oryilonu. Wykopy przecinające poprzecznie oryilon pozwoliły sorientować się w jego zabudowie wewnętrznej oraz stratyfikacji. Stwierdzono, że mur ozoła bastionu jak i mur oryilonu wzmocnione były żebrami konstrukcyjnymi. Na nich przy murze oryilonu w późniejszych okresach, wybudowano systemy sklepień kolebkowych, biegnących prostopadle i równolegle do muru. Wewnątrz oryilonu uchwycono poziomy budowlane późniejszych faz muru. Stratyfikacja jest zakłócona i tylko w kilku miejscach można sugerować istnienie ziemnych wałów.

Wykop VIII, założony przy nadzsańcu, poszerzył uzyskane dotychczas informacje o pochylni i systemie przesklepionych chodników, które częściowo zostały zniszczone odgażeniem kazamaty. Niemniej w obecnej chwili można mówić o 6 fazach przebudowy architektury obronnej istniejącej wewnątrz bastionu.

Jednocześnie prowadzono nadzór archeologiczny przy murze osoka podczas mechanicznego usuwania ziemnego nasypu który powstał w 1866 r. w wyniku wysadzenia fortyfikacji i późniejszych nivelacji. Nadzorem objęto obszar o powierzchni około 1400 m². W kilku miejscach wykonano pełną dokumentację archeologiczną. Lico i koronę muru osoka bastionu odsłonięto na długości około 80 m, po wewnętrznej zaś stronie jego system prostokątnych i półkolistych powieszoszeń.

Niezależnie od prac na bastionie VII, nadzorowano wykopy budowlane na innych odcinkach fortyfikacji. Na osi Bramy Lubelskiej Nowej wykonano dwa wykopy; w jednym stwierdzono nowożytny nasypisko fosy, w drugim uchwycono ceglane odsienie rawelinu, usytuowanego przy kurtynie V-VI.

W dwóch kolejnych wykopach pod zbiorniki retencyjne wykonanych przy kurtynie I-II odsłonięto mocno mur kurtyny, nasypisko fosy sięgające do ponad 5 m oraz nawarstwienia od strony wnętrza miasta. Nadzorem objęto prace budowlane przy Bramie Lubelskiej Starej, które w wyniku poprzedzonych odkryć wstrzymano, celem przeprowadzenia późniejszych badań. Odkryto tu relikty murów pochodzące prawdopodobnie z najstarszej fazy Bramy, połączenie Bramy z murami kurtynowymi, a także pełne sarysy aneksów.

Stratyfikacja przejazdu Bramy została silnie naruszona wprowadzeniem kanału. Natomiast od strony zewnętrznej uchwycono drogę wałową. Rozpoczęto także poszukiwania mostu drewnianego, lokalizowanego nad fosą, po południowej stronie Bramy.

Badania będą kontynuowane.

ZAMOŚĆ
Stare Miasto

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Zamościu

Badania prowadzili mgr mgr Grażyna i Tadeusz Nawrołscy. Finansowała Dyrekcja Rozbudowy Miasta Zamościła. Pierwszy sezon badań. Miasto nowożytnie /XVI-XIX w./.

Rozpoczęte badania i nadzory archeologiczne w obrębie Starej Bramy są integralnie powiązane z jej rewaloryzacją. Przeprowadzone w latach 1970-1976 rozpoznanie sondażowe w kilku punktach miasta pozwoliło na sorientowanie się w miąższości nawarstwień i reliktech zabudowy. W przypadku Rynku Wielkiego nie stanowią jednak podstaw do projektowania jego płyty. Wobec tego w południowo-zachodnim kwartale Rynku wykonano wykop o wymiarach 41,5 x 5 m, którego celem było rozpoznanie stratyfikacji, ustalenie pierwotnych poziomów użytkowych Rynku i ul. Lenina /dawnej ul. Brukowej/. Stwierdzono występowanie małego 0,5 m spadku terenu w kierunku południowym. Wyznaczony on jest przez poziom pierwotnej próchnicy, nad którą zalegały warstwy o miąższości 0,80 - 1 m.